

Розробка та впровадження системи спеціалізації фізичного виховання та самовиховання

Досвід ХНТУСГ ім. П. Василенка

Спеціалізація занять та фізичне самовиховання дозволяють значно підвищити дії мотиваційних механізмів фізичного виховання, вести здоровий спосіб життя, удосконалювати спортивну майстерність, вміти уберігатися від травм, освоювати професійно-прикладні навички, розуміти вимоги викладачів та тренерів. Для цього повинен використовуватись принцип зворотного зв'язку: студент-викладач-студент. Зворотний зв'язок базується на виконанні студентами орієнтовного тижневого рухового режиму (Додаток 1 до навчальної програми «фізичного виховання» для ВНЗ України III-IV рівнів акредитації) та тестів і нормативів оцінки фізичної підготовленості студентів (із Державних тестів і нормативів оцінки фізичної підготовленості населення України), методичних рекомендацій для кожного студента особисто (робота викладачів) та повторних тестів.

Потреба дослідження фізичного самовдосконалення особистості обумовлена радикальними змінами в житті України та інших країн, підвищенням соціокультурної вимогливості до студентської молоді, до її морального і фізичного стану. Без серйозних змін у підготовці майбутніх фахівців до самостійного життя, без повороту усіх культурно-виховних заходів до назрілих самовиховних проблем у системі освіти, виховання, культури, нам не набрати високих темпів гармонійного розвитку підростаючих поколінь.

Реформа вищої школи передбачає формування у кожної молодої людини навичок самопізнання, свідомого відношення

до себе та інших, до свого здоров'я і фізичного загартування. Загальне погіршення стану здоров'я, фізичної підготовленості, професійно-прикладної працездатності вимагає від усіх нас підвищення відповідальності щодо питань вибору шляхів системного підходу до фізичного виховання і самовиховання студентської молоді.

Головним завданням удосконалення процесу фізичного виховання студентів у контексті Європейської інтеграції є розробка та впровадження системи спеціалізації фізичного виховання та фізичного самовиховання молоді.

Методичне забезпечення цих процесів потребує: а) відмовитися від усередненості, поточного підходу у підготовці студентів до навчання та стимулювання їх фізичного самовиховання; б) ознайомити студентів з теорією та досвідом фізичного самовиховання; в) підвищити мотиваційні установи за рахунок спеціалізації; г) створити умови для підтримки фізичної надійності спеціалістів сільського господарства протягом трудового життя.

Системи спеціалізації та фізичного самовиховання надійно впроваджені у таких провідних університетах Європи, як Оксфордський та Йельський. У Харкові цю систему вже багато років застосовують за аналогічною схемою Харківський національний технічний університет ХПІ, Аерокосмічний університет, Харківська державна академія міського господарства. В нашому університеті вже другий рік впроваджується поступовий перехід проведення занять за спеціалізаціями: футбол, вільна боротьба, регбі, настільний теніс.

У цих групах зафіксовано підвищення дії мотиваційних механізмів фізичного самовиховання, ведення здорового способу життя, уміння убертися від травм, підвищення професійно-прикладних навичок, розуміння вимог викладачів та тренерів. У студентів, які займалися за звичайною програмою фізичного виховання, ці показники значно нижчі.

Науково-методичний аналіз проблеми фізичного самовиховання студентів ХНТУСГ ім. П. Василенка та його викладачів дозволив зробити такі висновки:

— проблема фізичного саморозвитку та самовдосконалення студентів залишається досить актуальною і водночас малорозробленою, а формування вміння працювати над собою, зростання психологічних та фізичних якостей студентів є важливою складовою часткою підвищення їх професійної культури;

— фізичне самовиховання майбутнього працівника сільського господарства — це цілеспрямована діяльність особистостей з метою вдосконалення і формування знань, умінь та навичок, психолого-педагогічного мислення з урахуванням вимог становлення творчого процесу;

— особливе місце у підготовці висококваліфікованих та фізично розвинутих фахівців відіграють викладачі кафедри фізичного виховання та спорту, що ведуть роботу з науково-методичного забезпечення системи фізичного виховання та самостійної фізичної підготовки.

Суть педагогічного керівництва фізичним самовихованням полягає у вихованні потреби студента в роботі над собою, озброєння досвідом фізичного самовихован-

ня, у стимулюванні їхніх зусиль у фізичній підготовці та самовдосконалення.

Вирішальне значення в педагогічному керівництві має особистість викладача-вихователя. К. Д. Ушинський писав: — «У вихованні усе повинно ґрунтуватися на особистості вихователя, тому що виховна сила впливу виливається тільки із їхнього живого джерела — людської особистості».

Вагомим стимулом для самовиховання студентів є пропаганда досвіду підготовки спортсменів, які навчалися і навчаються в нашому учбовому закладі. Це такі особистості, як чемпіон XXII Олімпійських ігор з велоспорту Валерій Мовчан, чемпіони світу з волейболу Сергій Побережченко, Сергій Бондаренко, срібний призер світу з велоспорту Валентина Твердохліб, чемпіони та призери Європи Алла Даудов (вільна боротьба), Ганна Юношева (настільний теніс), Володимир Ганзій (боротьба сумо).

Зараз на базі нашого університету діють декілька спеціалізованих спортивних клубів: 1. Регбі — «ТЕХАС»; 2. Вільна боротьба — «ЧЕМПІОН»; 3. Східних однокіртів «ТЕНСІН»; 4. Футбольний клуб.

*Леонід Гринь,
доцент,*

*Олег Русанов,
старший викладач,*

*Харківський національний технічний
університет сільського господарства
імені Петра Василенка*